מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות גזרות שונות של פעלים ואת הבניינים השבעה
- להכיר משקלים נפוצים של שמות ואת משמעותם
- להבחין בין בסיס המילה לבין הצורן המתווסף אליה

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – בחירה מרובה: גזרות ובניינים

1. ג – ע״ו/ע״י
2. ג – שבעה
3. א – פה״נ
4. ב – הפעיל
5. ב – קטלן
6. ב – מקטלה

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – זו הגזרה הרגילה, ללא שינויים מיוחדים
2. נכון – האות האחרונה בשורש היא ה׳
3. לא נכון – יש שבעה בניינים: קל, נפעל, פיעל, פועל, הפעיל, הופעל, התפעל
4. נכון – כמו נגר, סנדלר, חשמלאי
5. לא נכון – הבסיס הוא גרעין המילה, הצורן הוא תוספת שמתווספת אליו

חלק ג' – התאמה: בניין ודוגמה

1 – ב (כתב)
2 – ג (נכתב)
3 – ה (דיבר)
4 – א (הכתיב)
5 – ד (התלבש)

חלק ד' – השלמת מילה חסרה

1. פה"י
2. קטלן
3. בסיס
4. כפולים
5. נפעל

חלק ה' – כתיבה ותרגול

1. לדוגמה: קנה-קניתי, בכה-בכיתי, ראה-ראיתי

חלק ו' – חשיבה מעמיקה

1. יש לציין את שם הגזרה או המשקל, את המאפיין המיוחד שלה, ולתת דוגמה אחת לפחות התומכת בהסבר

כרטיס יציאה – מה לחפש

- גזרה - סוג פועל לפי אותיות מיוחדות בשורש; בניין - תבנית קבועה לפועל
- דוגמה תקינה כמו קטלן למקצוע או מקטלה למקום
- בסיס - גרעין המילה; צורן - תוספת לבסיס

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בהצגת טבלת הבניינים על הלוח ולבקש מהתלמידים למצוא דוגמאות בעצמם
- כדאי לחלק את הכיתה לזוגות לתרגול ההתאמה ואז לעבור ביחד על התשובות
- להשאיר זמן בסוף לתרגיל הכתיבה הפתוח ולשיתוף כמה תשובות בכיתה

דף תרגול: פעלים ושמות – גזרות, בניינים ומשקלים

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בעברית יש סוגים שונים של פעלים, שנקראים גזרות. יש גם צורות קבועות לשמות, שנקראות משקלים. בדף הזה נתרגל את שניהם.

📖 מילון קטן:

גזרה	סוג של פועל לפי האותיות המיוחדות שבשורש שלו
בניין	צורת פועל קבועה שמשנה את משמעות השורש
שורש	שלוש (או יותר) אותיות שמהן בנויה המילה
משקל	תבנית קבועה שבה נבנות מילים, כמו קטלן
בסיס	גרעין המילה שאליו מתווספים חלקים נוספים
צורן	תוספת קטנה שמתווספת לבסיס המילה
שם פעולה	שם שמתאר פעולה, כמו הדפסה

1 חלק א' – בחירה מרובה: גזרות ובניינים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. באיזו קבוצה נמצאים הפעלים קם ושר?

א) שלמים ב) ל"ה ג) ע"ו/ע"י ד) כפולים

2. מספר הבניינים בעברית הוא:

א) חמישה ב) שישה ג) שבעה ד) שמונה

3. לאיזו גזרה שייך הפועל נפל?

א) פה"נ ב) ל"ה ג) ע"ע ד) פה"י

4. מה קורה לאות נ' בבניין הפעיל?

א) נפעל ב) הפעיל ג) פיעל ד) קל

5. באיזה משקל בנויה המילה נגר?

א) מקטלה ב) קטלן ג) הקטלה ד) מפעול

6. באיזה משקל בנויה המילה מטבח?

א) קטלן ב) מקטלה ג) הקטלה ד) תקטולת

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בגזרת "שלמים" כל אותיות השורש נשמרות בכל הנטיות.	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
2	פועל מגזרת "ל״ה" מסתיים באות ה׳ בשורש, כמו "קנה".	☐	☐
3	בעברית יש רק שישה בניינים.	☐	☐
4	משקל "קטלן" משמש בעיקר לציון שמות מקצוע.	☐	☐
5	בסיס וצורן הם אותו דבר בדיוק.	☐	☐

3 חלק ג׳ – התאמה: בניין ודוגמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. קל	____	**א.** הכתיב
2. נפעל	____	**ב.** כתב
3. פיעל	____	**ג.** נכתב
4. הפעיל	____	**ד.** התלבש
5. התפעל	____	**ה.** דיבר

4 חלק ד׳ – השלמת מילה חסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. פועל שהאות הראשונה בשורשו היא י׳, כמו "ישב", שייך לגזרת _____ .

2. במשקל _____ נוצרים שמות מקצוע כמו "סנדלר".

3. ה_____ הוא גרעין המילה שאליו מתווספים צורנים.

4. הפועל "סבב" שייך לגזרת הפעלים ה_____ .

5. בבניין _____ הפועל מבטא פעולה שנעשתה לנושא המשפט, כמו "נכתב".

5 חלק ה׳ – כתיבה ותרגול

ענו בקצרה.

1. כתבו שלוש דוגמאות לפעלים מגזרת ל״ה (מסתיימים בה׳ בשורש) ונטו אותם בזמן עבר.

_____

_____

_____

_____

6 חלק ו׳ – חשיבה מעמיקה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו גזרת פועל אחת ומשקל שם אחד, והסבירו במילים שלכם במה הם שונים מהצורה הרגילה (שלמים).

כרטיס יציאה

מהי גזרה, ומהו בניין?

תנו דוגמה אחת למשקל של שם ולמשמעותו

מה ההבדל בין בסיס לצורן?

איך הרגשתי בשיעור? 😕 😐 🙂 😀